

Posudek oponenta

Název práce: Otakar Hostinský a jeho přínos k českému myšlení o tanci

Autorka: Klarisa Pivodová

Cílem diplomové práce Klarisy Pivodové je prozkoumání estetického díla Otakara Hostinského a uspořádání jeho myšlenek o tanci. Vzhledem k tomu, že Hostinský nevěnoval problematice tance žádný samostatný text, jedná se vlastně o pokus o systematizování jeho myšlenek o tanci, které jsou roztroušeny v jeho díle, především v textech a slovníkových heslech věnovaných klasifikaci umění a jeho úvahách o souborném uměleckém díle. Hned na začátku je třeba říci, že Pivodová v tomto podniku uspěla. Podařilo se jí ukázat, že problematika tance hraje v Hostinského úvahách důležitou úlohu jako nedílná součást jeho úvah o „umění hnutí v prostoru“ či „scénického umění“. Pivodová se navíc musela vyrovnat s tím, že v pojmovém aparátu, který Hostinský používal, docházelo ke změnám. I tento úkol však zvládla a podala jeho myšlenky bez výraznějších zkreslení. Její práce je cenná a zaslouží uznání.

V dalším textu upozorním jen na několik problematičtějších míst, které se mohou stát předmětem obhajoby. Na straně 12 Pivodová tvrdí: „Abychom mohli porozumět tomu, jak Hostinský chápe tanec, musíme nejprve nahlédnout, jak definuje taxony umělecký druh a umělecký žánr. V paradigmatu soudobé češtiny a nejméně ještě dalších sto let šlo totiž o synonyma. Žánr byl prostě druh francouzsky.“ V následujícím textu však žádnou definici žánru nenabízí a naopak tento pojem používá pro rozlišení mezi obraznými a bezobraznými druhy umění. Proč tedy pojímat pantomimu a formální tanec jako žánry (s. 15) a ne jako poddruhy „umění hnutí v prostoru“? Na straně 15 také nalezneme tvrzení, že lyriku Hostinský v Riegrově slovníku naučném definuje jako bezpředmětné umění. Kromě toho, že by toto tvrzení nesouhlasilo se zkušeností, netvrdí ho ani Hostinský. Ve zmiňovaném slovníku totiž uvádí: „(...) nemalá část lyriky sestavuje totiž myšlenky výhradně dle pravidel estetických, aniž by celkem svým něco jiného, ku př. nějaký příběh nebo nějakou situaci zobraziti chtěla, jest tudíž básnictvím bezpředmětným, absolutním; jiná část lyriky, celá epická a dramatická poesie jest předmětná (...)“ (s. 780).

V kontextu Hostinského knihy *Hudební krásno a souborné umělecké dílo z hlediska formální estetiky* autorka oprávněně uvádí, že inspiračním zdrojem tu byl Eduard Hanslick. Možná by bylo dobré upozornit, že neméně důležitým inspiračním zdrojem byl pro Hostinského i Richard Wagner, od něhož ostatně přebírá i pojem Gesamtkunstwerk. Ve třetí kapitole také chybí konsistentní výklad klíčového pojmu „scénické umění“. I proto pak může autorka říci, že: „(...) není dost dobře možné formální splynutí uměleckých druhů poesie a výtvarného umění, tzn. té složky scénického umění, která je reprezentovaná pohybem a rozpadá se v pojmy mimika a

gesto.“ (s. 35) Pojem scénického umění přece Hostinský zavádí právě kvůli možnosti formálního propojení výtvarného umění s hudbou! Navíc by zde bylo třeba přesněji specifikovat rozdíl, kterým se podle Hostinského tanec vymezuje od jiných scénických umění.

Na straně 58, v kapitole věnované článku *O klasifikaci uměn* autorka, cituje velice důležitý Hostinského poukaz, bohužel ho rozvíjí poněkud neobratným způsobem: „Výkonným umělcem, jenž dílo básníkovo činí skutkem, je herec co deklamátor; mimickou činností svou však stojí za hranicemi básnictví, na půdě vlastní, svézákonné, jest tvořícím umělcem nejinak než malíř nebo sochař čerpající látku svou z poesie.“ Právě kvůli tomuto názoru o přínosu umělce realizujícího umělecké dílo vyvěrající z praktické činnosti ho Hostinský odmítá nazvat pouze umělcem reproduktivním, ale trvá na označení výkonný.“ Hostinský v této pasáži netvrdí pouze, že herec není reproduktivním umělcem, ale i to, (v rozporu s úvahami z knihy *Hudební krásno a souborné umělecké dílo z hlediska formální estetiky*) že herectví není „pouze“ výkonným uměním, ale umění svébytně tvůrčím. Tento motiv by bylo důležité rozvést, protože silně anticipuje pojetí Otakara Zicha, který herectví za výkonné umění již nepovažuje. Uvést by si zasloužil i fakt, že Otakar Zich Hostinského syntetickou teorii dramatu kritizuje a uvést klíčové body této kritiky.

Celkově diplomovou práci Klarisy Pivodové považuji za zdařilou, **doporučuji ji k obhajobě** a pokud kreativně přistoupí k uvedeným námětům a vyrovná se i s případnými připomínkami školitele, doporučuji ji hodnotit jako **výbornou**.

České Budějovice 31. 1. 2014

Martin Kaplický